

Gedeputeerde Staten van Limburg
Cluster Ruimte
t.a.v. Mevrouw J. Wijns
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Betreft: Zienswijze ontwerp - Omgevingsvisie Limburg

Geachte mevrouw Wijns,

Vanaf 7 september tot en met 18 oktober 2020 ligt de ontwerp Omgevingsvisie Limburg ter inzage.

In de Omgevingsvisie Limburg wordt voor de periode 2021 tot 2030-2050 richting gegeven aan toekomstbestendige ontwikkelingen en de balans tussen het beschermen én benutten van de fysieke leefomgeving. In de omgevingsvisie worden door de Provincie vraagstukken opgepakt waarvoor de Provincie wettelijk verantwoordelijk is. Daarnaast worden vraagstukken naar de Provincie toe getrokken die van groot belang zijn voor de Provincie.

Werkgroep Stop Vliegbasis de Peel is zich bewust van het belang van een omgevingsvisie voor de Provincie en wenst daarom de volgende zienswijze aan u voor te leggen. Het komt kort hierop neer dat de voorgenomen reactivering van Vliegbasis de Peel niet kan ontbreken in de definitieve Omgevingsvisie. Een vliegbasis waar gevlogen gaat worden met F-35's is in onze de optiek een niet te veronachtzamen aspect, zeker waar door uw provincie als belangrijkste uitdaging is geformuleerd het realiseren van een aantrekkelijke, sociale, gezonde en veilige leefomgeving voor de Limburgers.

Hierna onder 1 een korte schets van de achtergrond van de zienswijze. Onder 2 vraagtekens bij het feit dat de voorgenomen reactivering van Vliegbasis de Peel en de gevolgen daarvan ontbreken in het ontwerp. Onder 3 de impact van de voorgenomen reactivering met F-35's op de gezonde en veilige leefomgeving van Noord-Limburgers waar het gaat om geluidsoverlast. Onder 4 de impact op de luchtkwaliteit. Onder 5 de gevolgen voor de natura-2000 gebieden. Onder 6 de zorgen van ondernemers waar het gaat om hun bedrijfsvoering en onder 7 een enkel woord over de verschuiving van defensieactiviteiten vanuit Gilze-Rijen naar De Peel.

1. Achtergrond

In het ontwerp wordt onder 6.2 aangegeven dat het de ambitie is van het provinciebestuur om voor iedereen in Limburg een gezonde en veilige leefomgeving te bereiken. Uw provincie streeft naar een luchtkwaliteit die voldoet aan de huidige wettelijke grenswaarden. Voor wat betreft geluid wordt gestreefd naar een

acceptabel geluidsniveau langs provinciale wegen en nabij provinciale bedrijven. Verder kiest u voor een kwaliteits-impuls (14.3) voor bestaande natuur, in het bijzonder Natura 2000 gebieden. De water- bodem- en milieuecondities door bijvoorbeeld de overbelasting met stikstof wordt eveneens aangepakt.

Waar het gaat om de gevolgen van vliegverkeer wordt op pagina 29 van het ontwerp alleen Maastricht Aachen Airport genoemd. Hierover wordt opgemerkt dat het aantal ernstig gehinderden bij de verdere ontwikkeling ten opzichte van de huidige situatie niet mag toenemen.

In het concept wordt de voorgenomen reactivering van de Vliegbasis de Peel in het geheel niet genoemd. Wel wordt ten aanzien van Noord-Limburg in opgave 3 op pagina 149 gesproken over een prettige woon- en leefomgeving die ook een actieve en gezonde levenswijze stimuleert. Rust en ruimte moeten hierbij perspectief bieden en Noord-Limburg zou voorop kunnen lopen als regio met duurzame en klimaatbestendige steden en dorpen.

Werkgroep Stop Vliegbasis de Peel maakt zich in algemene zin zorgen over het woon- en leefklimaat in Noord- Limburg en de staat van de kwetsbare natuurgebieden in die regio. Daarnaast maken ondernemers uit de agrarische en toeristische sector zich zorgen over hun toekomstperspectief. Dit klemt te meer waar de reactivering van Vliegbasis de Peel letterlijk in de lucht hangt.

2. Voorgenomen reactivering militaire Vliegbasis de Peel

Een ontwikkeling die buitengewoon veel invloed heeft op de aspecten waar wij ons zorgen over maken, betreft de voorgenomen reactivering van militaire Vliegbasis De Peel die in het ontwerp niet aan de orde komt. Aangezien de vliegbasis grotendeels is gelegen op het grondgebied van de Provincie Limburg is dit des te opmerkelijker. Hierna wordt aangegeven wat ons inziens de impact is van de voorgenomen reactivering van Vliegbasis De Peel.

3. Impact op geluid

3.1 F-35 maakt twee tot 8 keer zoveel lawaai als de oude F-16.

Gelet op het feit dat sinds 1993 geen (jacht)vliegtuig meer is geland op de vliegbasis en deze sinds 2012 officieel is gesloten zal de te ervaren geluidsoverlast bij reactivering zeer fors zijn. Het type jachtvliegtuig dat gebruik zal gaan maken van de vliegbasis is de F-35, ook wel bekend als de Joint Strike Fighter. Uit ervaringen bij vliegbasis Ørland in Noorwegen en bij vliegbasis Leeuwarden is gebleken dat de F-35 een aanzienlijke geluidsoverlast veroorzaakt, met name voor omwonenden binnen een straal van enkele kilometers van de vliegbasis. Op papier maakt de F-35 "slechts" twee keer zoveel lawaai dan de huidige oude F-16. Uit geluidsmetingen afkomstig uit het geluidsmetnet in Leeuwarden blijkt dat de F-35 tot 8 keer zoveel

geluid produceert als een F-16. Het geluid blijft ook langer hoorbaar en is indringender qua toonsoort. Het laagfrequente geluid is ook een zorgwekkend aspect dat onderschat wordt.

3.2 Ervaringen in Leeuwarden en het buitenland baren ons zorgen.

De ervaringen in Leeuwarden en Noorwegen zijn niet mals. In Noorwegen heeft dit ertoe geleid dat de Noorse Defensie op grote schaal omwonenden heeft moeten uitkopen, middels een volledige schadeloosstelling. Op 11 maart 2019 heeft de NOS daar een groot artikel aan gewijd¹. Op 28 maart 2020 besteedde het Eindhovens Dagblad hier ook aandacht aan, onder de kop: '*Strijd tegen overlast F35 werpt in Scandinavië vruchten af*'. Ook in Denemarken is men namelijk bekend met de problemen van het gebruik van F-35's ter vervanging van F-16's. In 2023 worden de F-35's op de vliegbasis in Skrydstrup in Zuid-Jutland in gebruik genomen. Ten gevolge hiervan zullen exponentieel meer woningen worden geconfronteerd met geluid dat de grenswaarden (fors) overschrijdt. De 100 meest getroffen woningen zullen worden geconfronteerd met geluidniveaus die de 100 decibel overschrijdt. Ter vergelijking: de huidige F-16 zullen ter plaatse invloed hebben op 41 woningen, maar de F-35's zullen er 618 beïnvloeden. Dat is 15 keer zoveel.²

4 Impact op luchtkwaliteit

4.1 Veehouderijen in de Peel op slot maar wel jachtvliegtuigen.

Jachtvliegtuigen produceren, evenals andere luchtvaarttuigen, fijnstof. Er zal dan ook een toename plaatsvinden van de geëmitteerde fijnstof. Typerend in deze context is dat veehouderijbedrijven in De Peel juist al jarenlang "op slot" zitten en dat nieuwvestiging is uitgesloten. Toename van fijnstof ten gevolge van de uitbreiding van veehouderijen is in dit gebied dan ook uit den boze, vanwege het negatieve effect op de luchtkwaliteit en de nadelige gevolgen daarvan op mens en natuur.

4.2 Toename ultra fijnstof

Naast fijnstof wordt al jaren door medisch deskundigen en toxicologen gewaarschuwd voor de schadelijke gevolgen van ultra fijnstof. Uit onderzoek van het RIVM en het Academisch Medisch Centrum is gebleken dat luchtverkeer ultra fijnstof uitstoot en dat rondom Schiphol sprake was van verhoogde concentraties welke een negatief effect hebben op de gezondheid van omwonenden (zie RIVM-rapport 2019-0084). Naar schatting overlijden er jaarlijks 8000 mensen aan de schadelijke gevolgen van (ultra) fijnstof. Ter vergelijking: het aantal verkeersdoden ligt op jaarbasis op ca. 600. Noord-Limburg en staat bekend als gebied met hoge

¹ Zie: <https://nos.nl/artikel/2275564-noorse-defensie-betaalt-flinke-compensatie-voor-lawaaif-35.html>.

² Zie: <http://www.defense-aerospace.com/articles-view/release/3/201799/danish-residents-%E2%80%98shocked%E2%80%99-by-f-35-noise-levels%2C-15-times-higher-than-f-16%E2%80%99s.html>.

concentraties fijnstof en ultra fijnstof. Van met name de Peel is bekend dat de grenswaarden voor fijnstof en ultra fijnstof worden overschreden.

4.3 Gevolgen voor de (volks)gezondheid

Overmatige geluidsoverlast leidt tot stress en andere gezondheidsklachten. Wij achten het dan ook van groot belang dat ook onderzocht wordt wat de gevolgen op de gezondheid zijn van omwonenden (daartoe gezinnen met kinderen begrepen) als gevolg van de toename van de geluidsoverlast en de verslechtering van de luchtkwaliteit.

5 Stikstof en aantasting kwetsbare natuurgebieden

De herontwikkeling van de voormalige vliegbasis kan leiden tot meer stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden die zijn opgenomen in het PAS. Gebleken is dat het PAS in strijd is met artikel 6 van de Habitatrichtlijn. Daartoe heeft eerst het Hof van Justitie bij uitspraak van 7 november 2018, ECLI:EU:C:2018:882, en vervolgens de Raad van State bij uitspraak van 20 mei 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1603, geoordeeld. Daarnaast heeft de Raad van State op 17 juli 2019, ECLI:NL:RVS:2019:2470, een streep gezet door de bestemmingsplannen "Voormalige vliegbasis Twenthe - Midden" en "Voormalige vliegbasis Twenthe - Zones", die een herontwikkeling van de vliegbasis mogelijk maakte. Dit vanwege het feit dat het PAS niet als toetsingskader mag dienen en de raad niet de zekerheid heeft gekregen dat het plan de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden niet zal aantasten. Werkgroep Stop Vliegbasis de Peel is van mening dat de herontwikkeling van Vliegbasis De Peel tot een onaanvaardbare aantasting van kwetsbare natuurgebieden in de omgeving zal leiden.

6 Aantasting agrarische bedrijfsvoering en toeristische sector

Agrarische ondernemers en ondernemers in de toeristische sector vrezen voor een aantasting van hun bedrijfsvoering. Overmatige geluidsoverlast leidt tot een toename van stress bij de dieren en tot schrikreacties. Dit leidt tot nadelige gevolgen ten aanzien van dierenwelzijn en de bedrijfsvoering. Bijvoorbeeld komt de beweiding van (melk)vee in gevaar. Daarnaast trekken toeristen naar het buitengebied om te genieten van de natuur en de rust/stilte. Een toename van de geluidsoverlast door de F-35 zal leiden tot een afname van het toerisme binnen de regio.

7 Gevolgen draagvlak en omgevingsdialog in Gilze-Rijen voor omliggende gemeenten Vliegbasis de Peel.

Ter overweging wensen wij nog mee te geven het van groot belang te vinden dat voor reactivering van Vliegbasis De Peel een breed draagvlak dient te bestaan (vgl.

ABRvS 23 oktober 2019, r.o.8 e.v.) en dat voor dergelijke ontwikkelingen een goede omgevingsdialoog dient te worden gevoerd op basis van gelijkwaardigheid en volledige en juiste informatie. Gilze-Rijen heeft samen met haar ambtenaren en de gemeenschap bij Defensie afgedwongen dat bepaalde activiteiten uit de oorspronkelijke uitbreidingsplannen voor vliegbasis Gilze-Rijen werden geschrapt, wegens het ontbreken van draagvlak. Het gevaar is dat inwoners van Noord-Limburg hiervan de dupe worden nu de staatssecretaris in haar Kamerbrief van 21 april jl. 2020 heeft aangegeven dat de reserveveldfunctie voor straaljagers van Gilze-Rijen zal worden verplaatst naar vliegbasis De Peel. Met alle gevolgen voor de betrokken gemeenten, haar inwoners, ondernemers en toeristen.

Tot slot

Namens omwonenden verzoeken wij dan ook om de (on)gewenstheid van een eventuele reactivering van Vliegbasis De Peel in de omgevingsvisie op te nemen en hierbij bovengenoemde aspecten af te wegen. Het moge op basis van het voorgaande duidelijk zijn dat er ernstige bezwaren kleven aan de eventuele reactivering van vliegbasis De Peel en dat hiervoor blijkens de vele reacties die ons bereiken ook geen draagvlak aanwezig is.

Uw reactie zien wij met belangstelling tegemoet,

Namens de werkgroep 'Stop Vliegbasis de Peel', vertegenwoordigd door bewoners uit de omliggende gemeenten,

Met vriendelijke groet,

Boudewijn Sterk